

Γιάννης Λαθήρας – Λαέρτης Τανακίδης*

Στις συζητήσεις των εκπαιδευτικών και γενικότερα των εργαζομένων διατυπώνεται συχνά (και σήμερα όλο και πιο έντονα) το ερώτημα **αν οι αγώνες έχουν αποτελέσματα** και επομένως αν είναι χρήσιμη η συλλογική και συνδικαλιστική δραστηριότητα. Τα ερώτημα είναι **υποπροϊόν της γενικότερης απαξίωσης της πολιτικής** που κυριαρχεί και εκφράζεται με την **αποχή** από τις πολιτικές και συνδικαλιστικές διαδικασίες.

Με την αγωνία της έκβασης μιας **αντιπαράθεσης ιστορικών διαστάσεων** που εκδηλώνεται στην **μάχη της αξιολόγησης,** μπορεί να φανούν χρήσιμες κάποιες αδρές εικόνες από την ιστορία του εκπαιδευτικού κινήματος της χώρας μας.

ΠΡΟ ΤΟΥ 1974…

Πριν από το 1974 στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας κυριαρχούσαν:

- Απαρχαιωμένα προγράμματα και βιβλία.
- Τυποποιημένες και ασφυκτικές μέθοδοι διδασκαλίας.
- Θεωρητικολογία, μονόλογος και απομνημόνευση.
- Κανένα περιθώριο ελευθερίας και πρωτοβουλίας.
- Γλώσσα διδασκαλίας η απλή καθαρεύουσα.
- Αρχαία ελληνικά στο γυμνάσιο μόνο από το πρωτότυπο.
- Αριθμός μαθητών κατά τμήμα : 50.
- Εξαήμερη εβδομάδα εργασίας. Τριάντα έξι ώρες εβδομαδιαίως.
- Ωράριο εργασίας 25-27 και συχνά υποχρεωτικές υπερωρίες ως και 10 ώρες. Δηλαδή πολλοί δούλευαν 6χ6=36 ώρες.

- Διακοσμητικός ρόλος του συλλόγου.
- Ανύπαρκτη επιμόρφωση.
- Λειτουργία σχολείων : Τρεις μέρες πρωί και τρεις απόγευμα !
- Μισθολογική εξέλιξη συνδεδεμένη μόνο με προαγωγή.
- Υπηρεσιακά συμβούλια χωρίς αιρετούς.
- Μεταθέσεις χωρίς κριτήρια.
- Σύνταξη σε 50/50
- Συνταγματική απαγόρευση της πολιτικής δράσης και της απεργίας.
- Έλεγχος και της εξωσχολικής συμπεριφοράς και εμφάνισης μαθητών και εκπαιδευτικών. Κορυφαίο δείγμα από εγκύκλιο επιθεωρητή: «απαγορεύεται το μινιφουστοφορείν και το οφρυοβλεφαρογράφειν».
- Γυμνάσια Αρρένων και Θηλέων.
- Εκκλησιασμός των μαθητών κάθε Κυριακή με συνοδεία μερικών καθηγητών.
- **Επιθεωρητισμός-αξιολόγηση**. Επρόκειτο περί ενός συστήματος αυταρχικού ελέγχου της εργασίας των εκπαιδευτικών. Στόχος η εποπτεία του εκπαιδευτικού, η πίεση, ο πειθαναγκασμός. Πειθαρχικός έλεγχος και διώξεις ακόμη και για «κακή διαγωγή. Επιμόρφωση μέσω παροχής υποδειγματικών διδασκαλιών (κάτι θυμίζει αυτό).

Αποτελέσματα:

Φόβος, υποκρισία, υποταγή, ανταγωνισμός, ημετεροκρατία, δυσμενείς μεταθέσεις, μισθολογική καθήλωση, παιδαγωγική ανελευθερία, λογοκρισία και αυτολογοκρισία, επιβολή απόλυτης ομοιομορφίας, κατάπνιξη κάθε σκιρτήματος πειραματισμού, φαντασίας, αυτοσχεδιασμού και δημιουργικότητας στο εκπαιδευτικό έργο. Ο αυταρχισμός και τα αυστηρά ιεραρχικά μοντέλα διαχέονταν σε όλο το οικοδόμημα της εκπαίδευσης με τελικούς αποδέκτες τους ανήμπορους μαθητές μας.

ΜΕΤΑ ΤΟ 1974…

Με μαχητικούς αγώνες της εκπαιδευτικής κοινότητας, εν μέσω της γενικής ανάτασης και ευφορίας του ριζοσπαστικού κλίματος της μεταπολίτευσης, που γεννήθηκε από το Πολυτεχνείο και την αντιδικτατορική αντίσταση, το κλίμα στα σχολεία και στην εκπαίδευση αλλάζει. Με πίστη, ενθουσιασμό, ενότητα στη δράση και θάρρος αντιστρόφως ανάλογο με τον πενιχρό μισθό μας οργανώνονται πρωτοφανείς και πολύμορφοι αγώνες. **Κορυφαίες κινητοποιήσεις οι ηρωικές απεργίες διαρκείας (ακόμη και απεργίες πείνας!): 1979-80, 1988, 1990, 1997, 1998 (τα εξεταστικά), 2006, 2013.** Συσπείρωση στα εκπαιδευτικά σωματεία και την άμεση δημοκρατία των γενικών συνελεύσεων. Αμφισβήτηση

και παράκαμψη ορισμένων συμβιβασμένων ή ανοικτά προδοτικών ηγεσιών. Αναστέλλονται αντιεκπαιδευτικές ρυθμίσεις και σημειώνονται κατακτήσεις που αναβαθμίζουν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και το κάνουν περιζήτητο και ζηλευτό από άλλους κλάδους εργαζομένων.

Το εκπαιδευτικό κίνημα αρνείται τον **συντεχνιασμό** και αντιπαλεύει τον **κοινωνικό αυτοματισμό:**

> «1400 για όλο τον λαό, όχι μόνο στον εκπαιδευτικό !»

το συγκλονιστικό σύνθημα της απεργίας δασκάλων και καθηγητών του 2006.

Με τους αγώνες αυτούς και μόνον κατακτήσαμε:

- Ανθρώπινο ωράριο, κλιμακωτό ανάλογα με τα χρόνια (21- 16 ώρες στους καθηγητές).
- Πενθήμερη πρωινή λειτουργία.
- Καθιέρωση της δημοτικής.
- Σημαντική μείωση του αριθμού των μαθητών κατά τμήμα στους 25.
- Αρχαία ελληνικά στο γυμνάσιο από μετάφραση.
- Νέα σχολικά διδακτήρια, εργαστήρια κ.λπ.
- Εκσυγχρονισμός βιβλίων και διδακτικών μεθόδων.
- Εισαγωγή της τέχνης στα σχολεία.
- Μοριοποίηση και αντικειμενικοποίηση υπηρεσιακών μεταβολών (μεταθέσεων, αποσπάσεων κ.λπ.)
- Διορισμοί με μόνο (το πιο δίκαιο) κριτήριο την ημερομηνία λήψης του πτυχίου.
- Ακώλυτη μισθολογική εξέλιξη.
- Αναβάθμιση του συλλόγου διδασκόντων.
- Συμμετοχή αιρετών στα υπηρεσιακά συμβούλια.
- Σχολές επιμόρφωσης με ετήσια άδεια, εκπαιδευτικές άδειες για εκπόνηση διατριβών.
- Αύξηση μισθών, επίδομα εξωδιδακτικής απασχόλησης,
- Ικανοποιητική σύνταξη στα 60 χρόνια, υπολογισμός της σε 35/35, αναγνώριση της στρατιωτικής θητείας ως συντάξιμου χρόνου χωρίς εξαγορά, αναγνώριση της διαδοχικής ασφάλισης.
- Το 1982 η αξιολόγηση ουσιαστικά καταργείται και οι επιθεωρητές, που θεωρούνται εχθροί του κλάδου, αποχωρούν από τις σχολικές αίθουσες και το «σβέρκο» του δασκάλου.

- Ελεύθερη η πολιτική δράση και η συμμετοχή σε απεργία κ.α.

ΔΕΝ ΜΑΣ ΤΑ ΧΑΡΙΣΑΝ – ΤΑ ΚΕΡΔΙΣΑΜΕ ΜΕ ΑΓΩΝΕΣ!

Μια ανάσα ελευθερίας αναγεννά τα σχολεία, απελευθερώνει και κινητοποιεί τους εκπαιδευτικούς, ενθαρρύνεται η συλλογικότητα, η μόρφωση και η επιμόρφωσή τους. Εμφανίζονται μικρά και μεγάλα ...θαύματα στα σχολεία από ορεξάτους και εμπνευσμένους συναδέλφους.

Ο εκπαιδευτικός διεκδικεί λόγο και ρόλο στα εκπαιδευτικά δρώμενα . Εκπαιδευτικά περιοδικά, εκπαιδευτικά και συνδικαλιστικά συνέδρια διατυπώνουν πληθώρα από αναλύσεις, κριτικές και προτάσεις για την εκπαίδευση. Ο σύλλογος διδασκόντων διεκδικεί συμμετοχή στους εκπαιδευτικούς θεσμούς, στους δήμους κ.α.

Αυτή την εποχή ζήσαμε οι περισσότεροι -συνταξιούχοι σήμερα εκπαιδευτικοί -και είμαστε τόσο περήφανοι για αυτήν. Ζήσαμε ως ελεύθεροι δάσκαλοι την πιο δημιουργική, την πιο παραγωγική, την πιο αγνή εποχή της ιστορίας της εκπαίδευσης στη χώρα μας. Δεν έγιναν βέβαια όλα όσα ονειρευτήκαμε... Πώς θα μπορούσαν άλλωστε, αφού προϋποθέτουν γενικότερες ριζοσπαστικές κοινωνικές ανατροπές. Έγιναν όμως πολλά !

Δυστυχώς ένα μεγάλο μέρος της νέας γενιάς των εκπαιδευτικών αγνοεί την περίοδο αυτή.

Πολλές κυβερνήσεις μετά το 1985, ιδιαίτερα αυτές των μνημονιακών χρόνων, επιχείρησαν να αναστείλουν πολλές από αυτές τις κατακτήσεις, ακόμη και **να απολύσουν (!) χιλιάδες** εκπαιδευτικούς (2013), γεγονός που αποφεύχθηκε τελικά μετά από έναν πρωτοφανή, **συγκλονιστικό και υποδειγματικό αγώνα** 2 χρόνων. **Κατάφεραν(!) όμως άλλα.**

- Έκλεισαν και συγχώνευσαν εκατοντάδες σχολεία.
- Μετέτρεψαν το λύκειο σε εξεταστικό κάτεργο.
- Κατάργησαν τα μαθήματα της τέχνης και της Κοινωνιολογίας.
- Αυξάνουν τον αριθμό των μαθητών κατά τμήμα κλπ.
- Μείωσαν δραματικά την κρατική χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση.
- Επέβαλαν διευθυντές manager με κυρίαρχο ρόλο στο σχολείο.
- Αύξησαν το ωράριο των εκπαιδευτικών.
- Κατάργησαν την επετηρίδα.

- Γενίκευσαν την ελαστική εργασία στην εκπαίδευση, (1 στους 3 εκπαιδευτικούς είναι πλέον περιφερόμενος αναπληρωτής).
- Αύξησαν τα όρια συνταξιοδότησης, τα χρόνια της στρατιωτικής θητείας εξαγοράζονται.
- Περιέκοψαν εφάπαξ, μισθούς και συντάξεις.

Η απογοήτευση από την ανατροπή κατακτήσεων είναι έκδηλη πλέον στις τάξεις των εκπαιδευτικών . Για αυτό διατυπώνεται συχνά το ερώτημα **αν οι αγώνες έχουν αποτελέσματα** και επομένως αν είναι **χρήσιμη η συλλογική και συνδικαλιστική δραστηριότητα.**

Η κατάργηση της επετηρίδας και η θέσπιση του άκρως ανταγωνιστικού και ψυχοφθόρου συστήματος διορισμών, του διαβόητου «προσοντολογίου», σε συνδυασμό με την μακρά περίοδο επισφαλούς εργασίας έχουν «μπολιάσει» με την ανάλογη κουλτούρα μέρος των νέων εκπαιδευτικών. Διαπιστώνεται η αναβίωση και επικράτηση της ατομικότητας έναντι της συλλογικότητας. Ο φόβος των ατομικών συνεπειών της αξιολόγησης , φαίνεται προς στιγμήν να υπερτερεί της βεβαιότητας για τη συνολική βλάβη που θα προκαλέσει. Η προσχηματική, συμβιβαστική και ενίοτε πλήρως ταυτισμένη με κυβερνητικές επιλογές στάση ορισμένων συνδικαλιστικών ηγεσιών επιτείνει αυτές τις τάσεις.

Το **εφιαλτικό σχέδιο** των κυβερνώντων, της **ΕΕ, του ΣΕΒ και του ΟΟΣΑ** είναι μια «Οργουελιανή» εποχή της **πολλαπλής προκρούστειας αξιολόγησης** στο κατακερματισμένο, εντατικοποιημένο και ιδιωτικοποιημένο σχολείο της αμάθειας, της **απλής κατάρτισης και όχι της γενικής παιδείας.** Ένα σχολείο που να ετοιμάζει **μισοειδικευμένο και άρα φτηνό εργατικό δυναμικό για τις ανάγκες της αγοράς.**

Το σχολείο που **διώχνει βίαια παιδιά και εκπαιδευτικούς,** όπως το περιγράφουν με τα πιο μελανά χρώματα οι **ήδη αξιολογημένοι εκπαιδευτικοί –απεργοί σήμερα- στα σχολεία της Αγγλίας και των ΗΠΑ .**

Για τους κυρίαρχους η πλήρης αντιδραστική μετάλλαξη του σχολείου είναι «ζήτημα ζωής και θανάτου» για την διαιώνιση του ολέθριου συστήματός τους και το ξεπέρασμα της πολλαπλής κρίσης που βιώνει. Έτσι εξηγείται η βιαιότητα των κινήσεών τους, η απόλυτη κυνικότητα στις δηλώσεις τους, η **απροκάλυπτη πλέον καταστολή** (παράνομες οι απεργίες, διώξεις εκπαιδευτικών κ.λπ.)

Η αντίσταση έως την ανατροπή αυτού του σχεδίου είναι όρος ύπαρξης πλέον του δημόσιου

σχολείου και των εκπαιδευτικών του. **Είναι και γι αυτούς «ζήτημα ζωής και θανάτου».**

Με έμπνευση από την αγωνιστική ιστορία του κλάδου και πρόταγμα ένα **ενιαίο, δημόσιο και δωρεάν 12χρονο σχολείο απελευθερωτικής παιδείας των όλων και των ίσων,** μπορούν να αντιστρέψουν το κλίμα και να νικήσουν!

Ο Γιάννης Λαθήρας και ο Λαέρτης Τανακίδης είναι συνταξιούχοι εκπαιδευτικοί